

CUPRINS

---

*Prefață: Aplicabilitatea teologiei
este viața mistică* (Arhim. Teofil Cristian Tia) 11

INTRODUCERE

Motivația cercetării.....	21
Importanța și actualitatea temei	22
Integrarea temei în Teologia Pastorală.....	23
Aplicarea practică a conținutului teologic.....	31
Metodologia cercetării.....	33
Miza deschisă a demersului academic.....	34

CAPITOLUL I

**Schimbare, convertire și „extaz”
în Noul Testament** 39

Bucuria Schimbării la Față
după Părinții Răsăriteni..... 39

*Revelația luminii taborice
și Taborul vederii hristice.....* 42

Împlinirea Scripturilor în slava profeților 47

*Concretețea energiei dumnezeiești
și anti-dochetismul luminii.....* 49

*Schimbarea la Față
sau revelația luminii necreate.....* 53

Între mistică și extaz
sau despre theoptia nou-testamentară..... 60

*Episoadele pauline.
Răpirea (harpazein) Sf. Ap. Pavel în al III-lea cer.....* 61

Theoptia prin energiile necreate 67

Vederea lui Dumnezeu..... 67

Neputința de a-L vedea pe Dumnezeu.....71s

CAPITOLUL II

Vederea lui Dumnezeu în patristica răsăriteană.....	79
Note hermeneutice	
la <i>Viața lui Moise</i> , a Sf. Grigore de Nyssa	79
<i>Itinerariul cunoașterii prin necunoaștere</i>	79
<i>Tipologii extatice în lectura patristică</i>	85
Eclezialitatea misticii patristice, o depășire a caracterului individualist și elitist al misticii platonice.....	85
Creația <i>ex nihilo</i> și abisul ontologic dintre Dumnezeu și făptură	87
„Epektasis”, tinderea spre Dumnezeu.....	88
Sfântul Dionisie Areopagitul și mistica ierarhiei.....	90
<i>Ierarhia naște mistica:</i>	
„fericirea dumnezeiască curățește învățând, luminează înălțând și desăvârșește îndumnezeind”	91
<i>Simetria ierarhiilor garantează transcendența.</i>	
<i>Deschiderea „razei cea mai presus de ființă” .....</i>	93
<i>Taina e sinonimul apropierii mistice.</i>	
„Întunericul supra-luminos” și „frumusețea cea mai presus de frumusețe”	97
Experiența luminii	
în teologia Sf. Simeon Noul Teolog.....	100
<i>Precursorul teologiei energiilor necreate .....</i>	102
<i>Caracterul „personal” al luminii.</i>	
<i>Prezența lui Dumnezeu în inima omului .....</i>	108
<i>Intimitatea luminii.</i>	
<i>Familiaritatea cu extraordinarul.....</i>	116
Antropologia Sf. Grigore Palama	
și distincția ființă – energii.....	122
<i>Îndumnezeire și discurs. Dincolo de Dumnezeul abstract și de „moartea lui Dumnezeu” .....</i>	122

<i>Dizolvarea maniheismului prin teologia energiilor necreate .....</i>	126
<i>Rezolvarea conflictului postmodern dintre identitate și alteritate .....</i>	130
Experiența mistică la arhimandritul Sofronie	132
<i>Mișcarea sufletului către Dumnezeu.</i>	
<i>Nostalgia paradisiului ca anticipare eshatologică.....</i>	134
<i>Lumina hristică și perspectiva naturalistă .....</i>	139
<i>Vederea lui Dumnezeu în scrierile părintelui Sofronie Saharov.....</i>	145
Rugăciunea ca expresie a „întregului Adam”	145
Enipostazierea: re-legarea omului cu Dumnezeu prin Iisus Hristos.....	149
„Fabricarea” rațională a salvării	152

CAPITOLUL III

Mistagogia în orizontul dogmaticii.....	159
Cunoașterea mistică la Georges Florovsky.....	159
<i>Dogma de la Calcedon și moștenirea psihologică a nestorianismului.</i>	
<i>Dictatura a-dogmatismului.....</i>	159
<i>Încreștinarea conceptului de „timp”.</i>	
<i>Implicații ascetice .....</i>	163
<i>Dimensiunea liturgică a eshatologiei .....</i>	172
<i>Latinizarea teologiei și divorțul față de mistică.....</i>	178
<i>Subiectivism ascetic și realism teologic.....</i>	183
<i>Distincții patristice despre „extaz” .....</i>	189
<i>Monofizitism, monism și cunoaștere pură.</i>	
<i>Relativismul dictatorial.....</i>	195
Experiența mistică la Paul Evdokimov	197
<i>Fundamentări patristice, sobrietate iconică și theosis .....</i>	199

<i>Euharistia ca mistică</i>	203
<i>Răscumpărând vremea (Ef. 5,16) prin doxologie.</i>	
<i>Dimensiunea liturgică a istoriei</i>	206
<i>Educație și liturgie</i>	209
Comuniune extatică și alteritate ființială	210
<i>Dincolo de polaritatea psihologică.</i>	
<i>De la substanță la relație</i>	211
<i>Libertate și asceză. Între renunțarea la sine</i>	
<i>și „extaza erotică a Eului”</i>	215
<i>Mistica, expresie a eclesialității</i>	219
Influența pietismului și instinctul religios.....	223
<i>Geneza pietismului</i>	
<i>și abordarea individualistă a virtuții</i>	223
<i>Cazul elen</i>	225
<i>Metamorfozele evlaviei creștine</i>	229
<i>Scurte observații pentru spațiul autohton</i>	233

CAPITOLUL IV

Pentru o teologie pastorală contemporană	237
Tip și arhetip în lirica lui Radu Gyr	237
<i>Radu Demetrescu, un Homer al închisorilor</i>	237
<i>Despre arhetip</i>	239
Exemple de arhetipuri.....	241
<i>Întrupări arhetipale</i>	242
Invocarea persoanei.....	242
Tumultul umbrei.....	244
Psalmistul rănit	246
Sinele înspre icoană	248
Esențialitatea în lucru.....	250
Receptarea extazului religios	
în psihologia contemporană.....	251

<i>Fișa medicală a unei extaziate (Madeleine)</i>	252
<i>Diagnostice moștenite</i>	255
<i>Rapoarte ale fenomenelor psihologice</i>	
<i>non-patologice</i>	259
<i>Experiența Pahnke din Vinerea Mare</i>	264
<i>Tipologia misticului nereligios</i>	268
<i>Concluzii hermeneutice</i>	270
Simptome, diagnostic și terapie	
în teologia pastorală	271
<i>Orizonturi de înțelegere axiologică</i>	271
<i>Metode pastorale</i>	277
<i>Evitarea soluțiilor prefabricate</i>	278
<i>Pasagerii clandestini</i>	279
<i>Imagini subconștiente ale lui Dumnezeu</i>	280
<i>Răsturnarea valorilor</i>	282
<i>Metoda Karl Rogers</i>	286
<i>Realități pastorale</i>	292
<i>Antropologia New Age</i>	297
<i>Văzduhul misticii</i>	303
<i>Contraexemplul psiho-teologiei</i>	307
<i>Nebuni întru Hristos</i>	315
Concluzii	319
Anexe	323
Bibliografie	345